

Posudek diplomové práce Karoliny Bečvářové
Demonstrativní predeterminant v současné francouzštině a jeho fungování v textu
(Ústav románských studií, FF UK v Praze, 2010, 74 pp.)

Obsah. Diplomantka se ve své práci věnuje francouzskému demonstrativnímu determinantu, jehož systémové a textové vlastnosti popisuje nejprve na základě odborné literatury a poté s použitím vlastní analýzy literárního textu. Teoretická část práce obsahuje jednak vymezení třídy determinantů (str. 7–12) a poté přehledně strukturovaný výklad o ukazovacím determinantu (str. 13–30), který zahrnuje hledisko morfologické, syntaktické, sémantické i textové. V další části (str. 31–63), která je zaměřena na rozbor textů, diplomantka nejprve upozorňuje na specifická použití ukazovacího determinantu v uměleckém stylu (budování referencí ve fiktivním světě, simulace zapojení čtenáře, efekt ozvláštňení) a dále uvádí a analyzuje příklady použití lexému *ce* v díle Andrého Malrauxa, Michela Tourniera a bratří Grimmů. Práce obsahuje delší resumé ve francouzštině (nazvané *Conclusion*), kratší anglické a české resumé a seznam literatury.

Zpracování tématu a struktura práce. Diplomová práce se věnuje úzce vymezenému tématu – jedinému gramatickému lexému –, které podrobně zpracovává z různých hledisek s využitím odborné literatury i vlastních analýz. Struktura práce je logická a koherentní: v úvodních pasážích autorka postupuje od obecného k jednotlivému a přehledně člení funkce ukazovacího determinantu, v analytické části aplikuje použitou klasifikaci (ač, jak je uvedeno na str. 40, nehodlá členit rozbor textů způsobem, jakým členila teoretickou část). Některé oddíly jsou zakončeny shrnutím, které je užitečné pro orientaci v textu.

Metodologie. Teoretická část je založena na pečlivě citovaných a komentovaných poznacích z odborné literatury. Pro analýzu byly vybrány tři texty s odlišnou narativní výstavbou – dva francouzské romány 20. století a *Pohádky bratří Grimmů*; poslední zmíněný titul je překladový, což by bylo vhodné explicitně zmínit. Z každého díla je uvedeno 5–6 úryvků obsahujících jeden či více výskytů lexému *ce*. Každý výskyt je podrobně rozebrán a kategorizován; je-li to třeba, uvádí autorka širší kontext úryvku. S přibývajícím množstvím příkladů poněkud klesá jejich originalita, a jejich analýza by mohla být stručnější (např. na str. 58 je zcela evidentní anaforická funkce determinantu ve výrazu *cette forêt* popsána zbytečně obširnou formulací *Druhé použití demonstrativního determinantu cette forêt neidentifikuje předmět řeči odkazem do společně sdílené zkušenosti. Prostudováním následujícího jazykového kontextu můžeme vyvodit, že nejde ani o kataforickou funkci demonstrativního determinantu. Předmět řeči je naopak zmíněn v předešlém jazykovém kontextu*). Příklady byly vybrány tak, aby ilustrovaly teze o narativním stylu každého z děl; vzhledem k jejich malému počtu ale jde skutečně jen o ilustraci, nikoli o důkaz. Kvalitě práce by prospělo alespoň minimální využití statistiky, např. formou systematictější excerpce příkladů a jejich funkčního zařazení.

Formální stránka. Práce je jazykově a typograficky vyhovující, s výjimkou francouzského resumé, které by si bývalo zasloužilo větší formulační péči a kontrolu rodilým mluvčím (několik málo lexikálních problémů, pravopis, gramatické chyby). Na okraj lze dodat, že také anglické resumé je jazykově problematické.

Konkrétní poznámky a náměty pro obhajobu:

Str. 6: Druhý odstavec je dvojznačný (problém dosahu negace).

Str. 7: *Francouzské determinanty aktualizují potenciální jazykové jednotky... jejich určením vnějšími kategoriálními znaky rodu a čísla...* – Nevhodné ztotožnění aktualizací a morfologické funkce.

Str. 14: Po terminologické diskusi se autorka explicitně přiklání k označení *determinant*; v titulu práce je však *predeterminant*.

Str. 15: Autorka stručně zmiňuje složené tvary determinantu (*ce ...-ci/-là*) a na str. 23 uvádí příklad „nepravého upřesnění“ – v tomto kontextu je vhodné upozornit na to, že distribuce *-là* se rozšiřuje na úkor *-ci*. Z textu práce nepřímou vyplývá, že složené tvary determinantu nejsou předmětem analýzy, bylo by však vhodné na to upozornit explicitně.

Str. 17: Výraz *cette fille* zřejmě určitým způsobem ukazuje do společně sdílené zkušenosti, ale zároveň mám za to, že ukazuje i do předchozího textu a navíc je expresivní. Také věta *Pourquoi visiter...* zřejmě navazuje na předchozí text.

Str. 25: U příkladu shrnujícího výrazu, citovaného podle Charaudeaua (*ce cri, ce gémissement...*), je podle mého názoru diskutabilní, zda jde skutečně o shrnující výrazy.

Str. 34: U výrazu *cette côte de la baie de l'Arguenon* uvádí Gary-Prieur, že nejde o anaforu, ač se výraz opírá o prvky předchozího kontextu. Protože jde ale o metonymické shrnutí geograficky specifikovaných událostí, není podle mého (mnohem méně fundovaného) názoru hypotéza anafory vyloučena. Podobným způsobem je navíc analyzován příklad *cette chambre* na str. 45.

Str. 34: Výraz *il y a l'enfant qui est malade* je podle Gary-Prieur agramatický, podle Riegel *et al.* je však doložen.

Str. 42: Výraz *cette fois* je analyzován jako časový odkaz do momentu promluvy vypravěče; vyprávění je ale převážně v imperfektu, jde tedy spíše o odkaz do času vyprávěné události.

Str. 51: Pro analýzu výrazu *cette nuit* by bylo užitečné explicitně uvést, že odkazování do jazykového kontextu má v případě literárního díla dvě vrstvy: odkaz do dialogů a odkaz do autorské řeči. Výraz *cette nuit* je v dialogu, ale odkazuje do autorské řeči.

Str. 53: Výraz *en cet été finissant* podle mého názoru neodkazuje na letopočet, ale na roční období. *Cet été* lze sice většinou přeložit jako *letošní léto*, ale *cet été finissant* by bylo spíše *nyní na sklonku léta*.

Str. 56: Seznam děl bratří Grimmů s francouzskými tituly je zavádějící: protože psali německy, v česky psané práci by jejich díla měla být uvedena česky.

Str. 59: Výklad o zobecňující funkci determinantu podle Gary-Prieur by bylo vhodné doplnit příklady.

Str. 64: Zjištění, že *ani v jednom z rozebíraných příkladů nebylo možné najít identifikaci předmětu řeči odkazem do společně sdílené zkušenosti*, má malou vypovídací hodnotu – příkladů je málo a byly vybrány *ad hoc*.

Str. 74: U přeložených děl by bylo vhodné uvést překladatele.

Závěr. K pozitivům předloženého textu patří mj. řádné vymezení tématu, disciplinovanost ve výkladu a podrobná analýza vybraných příkladů. Přínosné je propojení textové lingvistiky s úvahami o narativním záměru autorů (i když spíše formou exemplifikace než průkazné demonstrace). Na srovnatelném prostoru by při použití o něco sevřenějšího výkladového stylu bylo možné využít rozsáhlejší excerpty příkladů, čímž by se posílil empirický rozměr práce. Dále je třeba zmínit občasnou nepřesnost a jazykovou stránku francouzského resumé.

Některé uvedené poznámky samozřejmě připouštějí diskusi a jsou míněny jako náměty pro obhajobu a zpětná vazba diplomantce. Celkově považuji práci za uspokojivou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji klasifikaci *velmi dobře*.